

SZARVASI LAPOK.

TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 5 frt. — kr.
Félévre 2 frt 50 kr.
Negyedévre 1 frt 25 kr.

Egyes szám ára 10 kr.

MEGJELEN:

hetenként egyszer, vasárnap.

Az előfizetési és hirdetési pénzek, úgy a lap szemléi részét illető közlemények a szerkesztőhöz Szarvasra küldendők. Kéziratok nem adtnak vissza.

Hirdetési díjak:

Egy három hasábos petisor 5 kr
Kétszeri közlésnél 4 kr
Háromszori közlésnél 3 kr
Többszöri hirdetéseknel engedmény adatik. Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

A nyílt-térben minden garmonsor díja 10 kr

Nyílt levél.

Tisztelt Szerkesztő úr!

Leány-gyermekeink sorsával lelkiismeretesen foglalkozó apák levén mindketten, minap szűk körben megkezdett eszmecserénket rövidre szabva — engedelmével — becses lapjának hasábjain folytathatnók azon reményben, hogy így tán nem lesz szavunk a pusztában elhangzó szó, de a velünk érdeklődésben álló apák és édes anyák szívében viszhangra talál az nemcsak a meggyőződés erejénél, de az igazság súlyánál fogva is.

Gondolom, ezzel a magánosok által fentartott polgári leányiskola érdekének is szolgálatot teszek.

Kényes természetű ügy a nevelés ügye. Érdekeink parancsolják, hogy felette mindnyájan gondolkozzunk, legtöbbben hozzá szólnunk; és mégis épen gyermekeink nevelése bánna meg leginkább, ha a fő elvekre nézve nem egyöntetű gondolkodás vezetné a tanítókat s szülőket, midőn gyermekeik iskoláztatása és nevelése felett időnkénti intézkedéseikben határoznak. Fiu gyermekeink nevelése felett a hosszú történeti kifejtéssel bíró középiskolák s azok életéből vett tapasztalatok gazdagsága tán nem enged oly sokszerű s nehezen kiegyenlíthető vitát, mint ha leánykáink neveléséről van szó. A lánynak gyöngédőbb természete, gyorsabban kifejlő kedélyvilága, nehezebben körvonalozható — s bizonytalanabb jövője, szűkebb időre szorított iskoláztatása, hamarabb kialakuló női jelleme bizonyosan mind még fokozzák azon nehézségeket és feladatokat, melyek már a fiu gyermekekkel foglalkozó nevelőt is képzettségében, tapintatosságában s életbölcseiségében sokszor kimenetelű megpróbáltatásoknak teszik ki. Ezért nem vonakodom őszintén beismereni azt, hogy a leánykákat a nőiség gazdag és magas jelentőségű eszméjének követelményei szerint sikeresen nevelni semmivel sem kisebb feladat, mint nevelni a fiukat. Tovább megyek. Azt is beismerem, hogy mert a lánykákat aránylag kevesebb idő alatt kell az értelmi, szívbéli és vallás-erkölcsi műveltség azon magaslatára emelni, melyre nemüknél s ezzel adott társadalmi hivatásuknál fogva természet, ember és Isten által utalva vannak, bizonyosan még számítottabb tevszerűség, még tapintatosabb vezetés és még kevesebb kísérletezést engedő biztosság kívánatnak arra nézve, hogy lányaink a család köréből az elemi és polgári iskolázáson át az élet számára kellőleg kiképeztessek. — A nők szemlélet- és gondolkodás-köre, nemes, szép, jó, igaz és istenileg tökéletes iránti érzékenysége, vallás-erkölcsi életnézetüknek mélysége, tisztasága és valódisága s ezeken alapuló kedélyéletük szeretetre méltó teljessége oly előnyök, me-

lyek után a boldogságát szomjazó világ régi-óra áhítozik. De a nőképés ezen sokoldalúsága egyoldalú nevelői befolyás mellett nem volt s nem is lesz soha elérhető. — Ilyen egyoldalúságnak nézem én azt, ha a leánygyermek kizárólag csak nők tanítására s nevelői vezetésére lennének — hibás iskola szervezet alapján — utalva. Ős időtől fogva a család volt az ember-nevelésnek Isten által rendelt hathatós szerve. És ugyan mi tette a családot nevelői hatásra főként képessé. Ha nem a két neműek kölcsönös szeretete s az ebből kifejlődő azon ethikai életviszony, melynél fogva az erényekben gazdagabb nagykorúak személyes példaadásuk utánzásra készítő erejével édesgetik az eszmélni kezdőket az erények azon útjára, melyen minden emberi nagyság fejteni s valósulni tartozik. Az apának úgy mint az áldott anyának egymástól célban s kivételben sokszor annyira eltérő cselekvése, sajátos életiránya s foglalkozási köréből kivillanó erényei nem külön, de együttesen képezik azon értelem- és szív-fejlesztő hatást, mit a családi nevelés nevezete alatt nagygyóból érteni szokás. — Mindig örömmel emlékszem Laboulaye Nendwich és Rosti amerikai utazásaira mint a melyek leírásában érdekesen hangsúlyozva van az, hogy a nők Éjszak-Amerikában mit mennyit s mimódon tanulnak iskoláikban s mennyire állanak nem elszigetelt zárkózottságban, de eleven kölcsönhatásban a finemlékekkel s hogyan egészítik ki egymást a két nem az iskolában s utóbb az életben egyéni előnyeivel s heviti nemes versenyre viszonylagos ellenőrzésével. A leányok szende szerénysége a fiuk tetteire menő bátorságában, védtelensége a fiuk erejében, kedélyes érzelmessége a finem igazságszeretetében, személyes érdekekre irányuló gyöngédsége a fiuk közczélú áldozatkészségében, félnék tartózkodása a fi nem vállalkozási kedvében s lovagias szolgálatkészségében talál kiegészítő ellentétet. És ezen ellentétes természetű de mégis minden gondolkodó által egyaránt becsült előnyök, kivált ha tervszerű és öntudatos nevelői hatások által öntudatosah gyakorolt erényekké fejlesztetnek, magukban rejtik a két neműek kölcsönös vonzódásának s tiszteletteljes szeretetének hatalmas mozgató erejét, mely az életben annyi nemes élvezetnek s személyes és közboldogságnak alapja. — Ez ragadja a költészetben oly sok mélyértelmű igazságot kifejező Schillert azon nyilatkozatra, midőn szíve válszótjáról zeng, hogy: te és én egy isteni szép szobor töredékei vagyunk, melyek egygyé szerkesztve s hiányaiban egymást kölcsönösen kiegészítve adnak egy isteni eszmének, — az emberi tökélynek, — találó kifejezést.

De hagyjuk a költőt ábrándvilágában merengeni s forduljunk a valóság tényei s

komoly feladatai felé vizsgálódásainkban, midőn a nőnevelésre célzó gondolatainkat nyomozzuk.

Az egymásra utalt két nem tehát a természet rendje s az abban nyilatkozó isteni utasítás újj-mutatása szerint bár magában külön álló, öncélú, az ember eszméjét más és más természeti és erkölcsi alapon valószínű, de azért végcéljában találkozó. Így igazi bifejlésében a nő oly erények birtokosa midőn magában a nőiség eszméjét valószínű, melyek iránt minden férfi annál teljesebb tisztelettel viseltetik, minél inkább belátja azt, hogy épen ezen általa nehezebben megközelíthető erények hiánya képezi az ő kifejlésének árnyoldalát. — És épen mert a két nem természeti és erkölcsi értelmi és kedélyi kifejlése ily ellentétes, bár egymásra utaló, azért jutottak némelyek azon szerintem nem egészen helyes következtetésre, hogy ha az embert nemének s azzal adott egyéni élethivatásának megfelelő módon nevelni akarjuk: akkor a fiukat csak férfiak s a leánykákat csak nők nevelhetik és annál inkább nevelik is, mennél teljesebb férfiak és tökéletesebb nők azok, kik a fejlődőkre nevelői befolyást gyakorolni kötelesek. — Van e következtetésben némi igazság; tapintatlan alkalmazásában azonban mégis végzetes következményekre vezetett s vezethet. Lám a spártai ifjakat csupa harcászok és bölcs férfiak nevelték s zordon erkölcsökben hová jutottak? Lettek vitéz harcászok, nagy hazafiak, de szívtelen hősök, kik olykor vérebekként parancsszóra ráuszítottván a védtelen helőlátokra, azokból ezreket és ezreket megölték ok és könyörület nélkül. Hogy elégitené ki az ilyen egyoldalú nevelés a keresztyén világnézetnek hódoló embert, ki vallja s követi az emberi szívbe írott ama isteni törvényt: szeressed a te felebarátodat, mint tennen-magadat — A katonai s kaszárnyai dressura a zordon zárdai nevelés, melyben az ember egyénisége szabad kifejlést alig alig nyerhet, a procrustesre emlékeztető könyörtelenség s az uniformitás szellemű merevsége mind oly nevelési tévedezések és balfogások, melyeket korunk felvilágosult szelleme s szabadság szeretete elítél s gondosan elkerülni óhajt.

A tapasztalás is amellet szól, hogy Cornelia anyai nemes önérzete nevel Gracchusokat, Monika mély vallásossága ébreszti föl Augustinus szunnyadó szellemét s Franke és Pestalozzi emberbaráti szeretete főként kiváló szellemű, gyöngéd és mélyen vallásos lelkületű anyai nevelő hatása alatt kelt életre. Az emberi nem művelődésének története mind inkább köztudatra emeli azon a tapasztalati tényekből levonható igazságot, hogy jeles férfiak kitűnő fejlődésének magyarázó és előidéző oka legtöbbször a családban s főként a szellemben és szívjóság-

ban fejlett anyák nevelői hatásában rejlik. A tűz teszi hajlíthatóvá a vasat: az anyai szeretet lekötő gyöngédsége ad a gyermeknek nemesebb életirányt és lelkesedést. — Ezzel nem hiú bókokat kívánok oszto-
gani a nőnemnek, de méltatni óhajtom nevelői befolyását s ezzel a családban, iskolákban s társadalomban magas hivatását s ennek teljesítésétől függő nagy jelentőségét.

Csak hogy a mint nem egy kő teszi az épületet s nem egy csep alakítja a tengert: ugy nem egy nevelői befolyás s nem egy nemhez tartozók nevelői hatása adja meg az ember-nevelésnek az életrevalóságot. A mint végkifejlésben a nő és férfi minden jelességeik mellett is egymásra utalt ellentétek s szeretetteljes kölcsönhatásokban teszik a valódi embert: úgy az embernevelésnél is a két nem természetének megfelelő okos munkafelosztás alapján célravezetőbben és teljesebben oldhatók meg azon sokszerű nevelői feladatok, melyek láncszemenként egybefűzve alkotnak egy láncot, holott mint külön álló szemek egyenként és magukban véve czéltalan és értéktelen apróságok. Így az aprólékos, türelmes, pontos, lelkiismeretes, géplegesügyességeket feltételező tanítói munkában a tanítónőknek előnye lehet a férfi tanítók felett; de a hol a megkedvelt munkásságnak közhasznú jelentőségét felfogni vagy tán a nyilvános életben érvényre emelni s értékesíteni kell, ott a férfi többre képes és többre kötelezhető. Így a szemléletes tapasztalati tárgyakra vonatkozó ismereteket gyűjteni, felsorolni, rendezni lehet a nőnem természetétől hivatottabb; de a tapasztalatokat elvekre vinni, a tüneményeket törvények alapján értelmezni, az egybetartozó képzetek sorozatából elvont igazságokhoz, végkövetkeztetésekhez emelkedni inkább a férfi természetének megfelelő munka és feladat. Így a költészetben s a művészet minden ágazatában a képzelem játéka sokoldalúságát s az ezzel kapcsolatos érzelmek és élvezetek különbözőségét tanítványival tán szerencsésebben kiéreztheti a tanítónő; de a művészi alkotások alapeszméinek mélységeit és magasságait értelmi erővel megjárni, átnézetre, belátásra emelni inkább a férfi tanító természetéhez szabott feladatok. Így az emberi fejlődő szellem táplálására czélzó ismeretek sokszerűségét közölni a kellőleg képzett s tanítási módszerekben tudatosan jártas tani-

tónőnek megfelelő feladat; de a tudományok tartalmát levont fogalmak és eszmék öszszefüggését feltűntetni s rendszerét megteremteni s ez által a közhasznú ismeretek elsajátítása következtében magát közhasznú tevékenységre képesítő s felfokozó szellemet önmaga s alárendelt tárgyai és feladatai felett fegyelmes önuralomra segíteni — úgy látszik — mégis inkább a férfi nemre néző tanítói s nevelői feladat. — Így fegyelmezni az erkölcsöket — vagy tán jobban mondva — durva ösztönöket szelidítő szeretet melegevel és gyöngédségével lehet a nőknek inkább megfelelő nevelői hatáskör; de fegyelmezni az eszmei igazságok meggyőző erejével, a másithatlan kötelességek méltányló belátásával szellemi életfejlődésének sajátosságánál fogva inkább a férfi volna tán hivatva. Kérni, engesztalni, kibékíteni s a fenforgó indulatokat és szenvedélyeket enyhíteni s lecsillapítani alkalmasabb a hivatását tudó tanítónő; de következetes szigorával megtörni a dacot, indulatoktól menten parancsolni, tiltani s átható akarattal vezérekdni természetétől adott s öntudatosan fejlesztett erejénél fogva eredményesebben képes a férfi. A könnyed kedélyes közlésben hamarabb válik tán izléssé s tapintatossá a nő és ebben rejlik egyik sarkalatos tanítói előnye; de ismét a férfi alaposságban, átható itélésben fog tán inkább kitűnni s mint a napsugár melege és fénye egymást áthatva fejleszti a tenyész-életet: úgy az embernevelésnél a nőnem érzelmessége s a finem értelmessége, a nőnem alkalmazkodási ügyessége s a finem fegyelmes szigora mind oly eléggé meg nem becsülhető nevelő elemek, melyek a családi és köznevelés körében is egymásra utalják a különeműeket.

És eme annyiféle eltérést mutató tanítói s nevelői feladatok s azok megoldására vonatkozó természeti előnyök mellett megemlítem még azon körülményt, hogy az iskola életrevalóságát épen az biztosítja, ha az való élettől szerkezetre s hatásra nem áll távol. S vajjon nem férfiak és nők vegyesen alkotják-e a társadalmat, melynek számára az iskola növendékeit képezni köteles? Hova vezetne tehát az iskolában azon a gyakorlati élet által nem követelt s észszerű alapon sehoggy meg nem okolható separatimus. hogy a leányainkat kizárólag csak nők s fiainkat kizárólag csak férfiak neveljék? Én az egynemű hatások kizáró-

lagosságában már paedagogikai félszegséget sejtek s félek hogy a tapasztalás sejtelmemet igazolni fogná oly tanintézeteknél, hol bármi alárendelt érdekek szempontjából ezen kísérletezésre alkalom adatnék. Különb-
ben is ha vidékünkön vagy legalább hazánkban az iskolák szervezeti különbségeit vizsgáljuk találhatunk ott sokszerű eltérésekre s nehezen megokolható próbálgatásokra; de az is áll, hogy kezdve az országos női közép-tanodák s folytatva a nők számára fentartott valamennyi tanítóképzőintézeteken és polgári iskolákon le az osztott és osztatlan elemi vegyes és nem vegyes népiskoláig mindenütt a lánykakat nem kizárólag csak tanítónők, de vagy szerencsés arányban vagy túlnyomólag vagy kizárólag — mi ugyan ép olyan egyoldalú hatást rejthet magában — férfi tanerők is tanítják. Nem irói dicőség, nem is a két nem egymás felett vagy melletti előnyeinek bölcsészi de gyakorlatilag eléggé meddő vitatása, nem is közelebbi személyes érdek, de a józanul felfogott s általunk hivatásszerűleg szolgált ügy érdeke és természete követeli tehát azt hogy lányaink nevelésével foglalkozó iskolákon a férfi tanerőknek — kivált ha olyanok szerezhetők lennének — megfelelő paedagogikus és didaktikus befolyás biztosításuk. Mindezzel bizonyosan semmi újat sem mondtam el, de vigasztal azon meggyőződés, hogy az igazat elég sokszor s kellő nyomatékkal ismételnünk alig lehet, ha azt a gyakorlati életbe átvenni s a köztanítás és nevelés érdekében szabályozó hatalommal fokozni ohajtjuk. Szerkesztő ur bocsanatát a rövidre tervezett s hosszúra lett eszmecseréért kérve s remélve vagyok igaz tisztelettel

Szarvas, augusztus 12.

Benka Gyula m. k.

Szarvasi sziv- és szoba-falakra való emlékek.

Azok, kiknél az erkölesi nagyságok iránti kegyelet fonala nem mátol holnapra terjed, szivesek lesznek megemlékezni, hogy 16 év előtt Szarvas nagynevű papjának, annak a derék magyar embernek, ugys mint józú szikrázó kedélynek, ki társadalmi kedélyéletünknek 12 éven át volt szellemes, maiglan sem kipótolt központja, kiből főként csekély személyem és virágzó főgymnásiumunk kapcsolatosan birtuk a legodaadóbb, leglo-

TÁRUBA.

Delelőn.

Múlik a nap egyre-másra;
Év az évnek sirját ássa,
Tanú rája
Virág nyílt hervadása.

Tavasz csókján felvirúlvá
A virágok nyílnak ujra,
De az arczon
Megmarad az évek sulyja.

Minden évnek elmúltával
Az arczon egy barátával
És a szíven
Mindig több egy csalódással. —

Nap nap után egyre szalad;
Évek nyomják a vállamat
S mit végeztem? — —
Semmit sem a nagy ég alatt.

Fölfele volt törni vágyam;
Minden kőbe botlott lábam
S ha fölkeltem — —
Elöttem még többet láttam.

Ugy voltam, mint ki hegyre fut
Remélve, hogy majd völgybe jut
S csak ott látja:
Hogy még feljebb visz fel az út.

Szellő, ha mást simogatott,
Velem az már hajba kapott,
Szétkuszálva
A mit kezem összerakott.

Kezdem sokat jó reménnyel,
Egyikét sem végezém el;
Balszerencsém.
Kötve tartott két kezével.

Oda mindjárt egy fél élet;
Sokat, nagyot mért remélek?
A sorstól már
Csak egy enyhe zugot kérek.

Csak egy zugot, csak egy fészket,
Hol a vihar meg nem téphet;
S a fészekbe . . .
Áldott, szelid — feleséget.

Balog István,

A magyar irodalom salonja.

Néhány évtized alatt a magyar hírlapirodalom rendkívüli módon fejlődött és haladt. Szabadság harcunk idején a napi sajtó még oly jelentéktelen volt, hogy úgy szólván nem is lehetett számba venni. Csak a hatvanas években kezdett nálunk az időszaki irodalom emelkedni, s ime ma alig husz év múlva zsurnalisztikánk kiállja a versenyt akár a német, akár a francia hírlapirodalommal, sőt sok tekintetben egészségesebb, disztintíváltabb és tisztább azoknál.

S míg a magyar zsurnalisztika ily rohamosan közeledik virágzása teljességéhez: a szépirodalmi sajtó ellenkezőleg feltűnően hanyatlott az utolsó években. Nem is említem azt az arany-korszakot, mikor Arany János Szépirodalmi Figyelője, Koszorúja, Jókai Életképei s később Beöthy Zsolt Athenaeuma közvetítették irodalmunk legszebb gyöngyeit a közönséggel eredeti közleményeikben és ismertető cikkeikben. Elég ha rámutatok a Képes Világra, a Magyarország és Nagyvilág-ra

mikor Ágai szerkesztette, Ábrányi Figyelőjére, szóval a mult évtizedek szépirodalmi közlönyeiére — s mindenkinek be kell látnia, hogy ma ennek a sajtónak szépirodalmunkban sehol semmi nyoma. Míg a külföld illusztrált folyóiratai egy-egy számukban a művészet és költészet örökbecsű termékeit mutatják be a legragyogóbb kiállításban és a fokozott igényeknek megfelelően, az irodalmi választékossággal és a tipografia újabb vívmányainak virtuozitásával hatnak és hódítanak; nálunk a szépirodalmi folyóiratok jobbára névtelen és tehetségtelen veszfikátorok szárnypróbálgatásaival megtömött halvány kisszerű másolatai a világirodalom nagy revüinek.

Ez pedig végtelen kár és veszteség szépirodalmunkra; mert a közönség nagyrésze nem gyűjteményes, vag önálló kötetekből, hanem többnyire folyóiratokból szokta megismerni a szépirodalmat, és bizony e tekintetben edes-keveset nyújtanak a heti újságok idegen képekkel ékeskedő lapjai.

Legújabbban azonban egy új szépirodalmi folyóirat indult meg a fővárosban és ez a folyóirat hivatva van hanyatló szépirodalmi közleményeink nivóját a legmagasabb fokra emelni s szépirodalmunknak elévülhetetlen szolgálatokat tenni. Hiszen még alig négy száma jelent meg és az olvasó már is ámulattal veszi észre, hogy az élő magyar szépirodalom mily gazdag nevekben és működésében. Eddig úton-utfélen hangzottak a panaszok, kivált az akadémikus vaskalapok és a kiérdemült veteránok jajgattak, hogy irodalmunk pusztul, hanyatlik, a ime egy új vállalat rövid négy hónap alatt meggyőzött mindenkit, hogy szépirodalmunk ma is valódi kincsés bányája, csak hogy kiaknázatlanul hever az irók és költők asztalfőkjében.

vagiasabb hű barátot, (fiaiban érte az áldás!) — én ezen iskola körében is létesítettem egy kicsi, de szívélyes, a név és alak tiszteletét évről évre meglevenítő emléket azzal hogy Haviár Dánielnek (mert talán csak róla van a szó,) egy igen kifejező szép arcképét sokasítottam, az eladott példányokból begyűlt pénzt egy Haviár Dániel jutalom alapjává fordítottam, évenként egy szarvasi ifjubar ébresztve ezzel is a nemesb érzületet. (Lásd az ezévi Szarvasi Értesítő 52- és 53 ik lapját.)

Egyéb édesen fájó ereklyém közt e napokban fedeztem fel eme szép emlék-képek egy akkor el nem kelt, ma tán kétszeres érdekű maradványát mely 40 példányt tartalmaz.

Ugy vélekedem, hogy a szeretve tisztelt polgártársak hű kedélyének is kellemes szolgálatot teszek, midőn ezennel tudatom, hogy ugyanezek a Haviár Dániel jutalom-alap bővítése céljából eme minden szarvasi polgár szobájának díszére valóandó képek mátlól fogva 1 fíjával eladók, — s a venni kívánók azokat tölem e napokban d. e. 8 — 12 óráig a muzeumba átvehetik, — igérve, hogy a neveket a Szarvasi Lapok legközelebbi számában nyugtáttványul közzé teszem. Szarvason, aug. 17. 1884.

Tatay István, érd. főgymnásiumi igazgató.

Ujdonságok.

E s p e r e s- és felügyelő-választás. Az orosházi esperességi közgyűlés által kiküldött szavazatható bizottság nt. Sarkány János elnökle mellett aug. 12 én bontá fel az egyházak részéről beküldött szavazatokat. Befolyt mind a 32 szavazat. Esperesül egyhangulag — tehát 32 szavazattal — Achim Ádám helybeli lelkész, felügyelőül 31 szavazattal egy ellen Zsiziinszky Mihály országgyűlési képviselő lettek megválasztva. Ugy az érdemekben gazdag esperesnek, ki a nagy szarvasi egyház bokros hivatali teendői mellett valódi önfeláldozással immár 6 éve vezeti az esperesi hivatalt, valamint a protestans világi férfaink legkiválóbb egyik alakjának, újonnan megválasztott felügyelőnek erőt, egészséget és Isten áldását!

T a n á r v á l a s z t á s. Helybeli főgymnásiumunknál megüresedett, az ő klasszikai nyelvek tanításával egybekötött tanári állomásra, auguszt. 11-én nt. Achim Ádám esperes elnökle alatt tartott rendkívüli tanácsülés Kuttlik Endre budapesti születésű tanárjelöltet választá meg, egyelőre helyettes minőségben. Benne az iskola tanulmányait kitünően végzett, jeles erőt nyer. Kísérje Isten áldása megkezdendő munkájában.

Es ez az új havi folyóirat, mely az élő halottakat oly gyorsan új életre tamasztotta a „Magyar Salón”.

A „Magyar Salón” Feketé József és Hevesi József szerkesztésében indult meg május elsőjén és alig négy hónapos fenállása alatt a ma élő magyar szépirodalomnak csaknem összes kitünőségeit bemutatta jeles dolgozatokkal, Jókai legújabb regényét Jókai Róza pompás illusztrációival közli; költeményeket Vajda Janostól, Endrődi Sándortól, Reviczky Gyulától, Szabó Endrétől, Kis Józseftől és Komócsytól adott; elbeszélő esztetikai, ismeretterjesztő, tudományos, bíráló és társadalmi közleményeit Pulszky Ferencz, Szász Károly, Vámbéry Ármin, Zichy Jenő gróf, Teleki Sámuel gróf, Ágai Adolf, P. Szatmáry Károly, Koroda Pál, Mikszáth Kálmán, Szana Tamás, Ábrányi Emil, Klapka György, Erődi Béla, Marczali Henrik, stb. stb. írták. S ezen fölül minden szám szövegeit gazdag eredeti illusztrációk, továbbá legjelesebb magyar festőink pompás rajzai díszítik. Határozottan állithatom tehát, hogy a „Magyar Salón”, jölehet még csak négy számot adott ki, e rövid idő alatt a magyar szépirodalomnak valóságos szalonnája lett, hol minden tehetség, író és művész, legjobb, legújabb műveivel jelenik meg.

Épen most hagyta el a sajtót a „Magyar Salón” augusztusi füzeté, s amint végig lapoztam, szívem megdobbant a büzkességtől, az örömtől, mert érzem, hogy e folyóiratról újabb szépirodalmunk pezsgő életének üdve szellője csap meg s ez költészetünk új virágzásának fűszeres illatát legyinti felém. Az országos ünneppé vált szent István napja alkalmából Molnár Antal jeles történetűdős ügyes cikket ír. György Aladár alaposan és hévvel értekezik nőnevelésünkről

— **Könyöradományok.** A zebegényi árvízkárosultak számára szerkesztőségünknek adakoztak: Klenk József 1 frtot, Jancsóvics István 50 krt. Ertesítjük t. olvasóinkat, hogy szerkesztőségünk könyöradományokat elfogad s azokat rendeltetésük helyére juttatja.

— **Öz v. Lusztig Sámuelné** asszony a szarvasi polgári leányiskola részére adományképp 100 frtot tett le. Fogadja érte a társulat őszinte köszönetét.

— **Köszönet.** A szarvasi nőegylet részére öz v. Lusztig Sámuelné 200 forintot adományozott azon feltétellel, hogy ezen összegnek kamatja évenként febr. 5-én szegény sorsu szorgalmas árva gyermeknek jutalomképp adassék. Ezen áldozat készségeért fogadja a nemes adakozó a szarvasi nőegylet köszönetét. Póldániné, adelnök.

— **Közgyűlés.** A szarvasi nőegylet ma augusztus 17-én d. u. 3 órakor a főgymnasium díszteremben közgyűlést tart. Erre a t. tagok ezennel tiszteletteljesen meghívatalnak. Elnöki megbízásból: Mihálfi József, titkár.

— **A békési ágost. hitv. evang. egyházmegye** patronátusa alatt álló Szarvasi főgymnasium évi értesítője 1883-4-ről már hetek előtt jelent meg, de tér szűke miatt csak most ismerelhetjük meg t. olvasóinkkal. Az értesítő elől „Adalek helyneveink magyarázatához. (Földrajzi tanulmány)” cím alatt lapunk szerkesztőjétől hoz egy értekezést. Ebben a szerző főleg a vizrajzi helynevek magyarázatával és rendszerítésével foglalkozik, iparkodván kideríteni a régi nyelv és a nép nyelve alapján a homályosabb szavak igazi értelmét. Magyarázatának tárgyát képezték a többi közt főleg a következő szavak: a forrás, fő, fej, (fa) szeg. (szár) ér, fok, derék, tó, torok, Folytatólag az értesítő közli a fizti személyzet, és pedig a főiskolai tanács, az igazgatóság, pénz- és gazdaságiügyek vezetői és a tanerők névsorát. Ezután jö a tanulók névjegyzéke, kik a nyolcz osztályban összesen az év elején 469-en, az év végén 451-en valának. Majd közölve van az előadott tantárgyak vázlata s a magyar stílfeladványok. Egy czikk szentelve van a tanítóképzésnek a gymnasium körében. Végül következik a taneszközök évi gyarapodásajelentés az alumenumról és értesítés az évi események s állapotokról, valamint a következő tanév megnyitására vonatkozó intézkedések hirdetése. A 60 lapra terjedő füzetet Szikes Antal nyomdájában jelent meg eléggé esinos alakban.

— **Lepke vadászata.** Utóbbi időben nagy mértékben elszaporolt a káposzta

özöndék lepkefaj. Miután ennek hernyója egyike a legveszedelmesebb gyümölcspusztítóinknak. Ősöd községe helyes dolgot követ mikor a lepkéket gyermekek által fogdosztatja, s hogy ezeknek ahhoz nagyobb kedvet adjon, minden 10 darab után egy-egy krajezart fizet. Követésre méltó példa.

— **Halálozás.** Aug. 14-én kísérték örök nyugalomra Hrivnák János helybeli derék iparost. Özvegye, árvái és számos rokona siratják az ifjan elhunyt polgártársunkat. Béke lengjen porai felett!

— **Gyomai Ujság.** Alig hisz az ember szemének, valóban megtörtént dolog, Hymen felelős szerkesztése, Cupidó és Amor közreműködésével Gyomán egy ujság jelent meg aug. 6-án a „Főkötő”. A szellemesen szerkesztett egyetlen szám megjelenésére dr. Hilf Kálmán fővárosi orvos és Klein Laura kisasszony esküvője szolgáltatott alkalmat. Ezzel lepte meg a vendég koszorut az egyik vőfel Grimm Zsigmond lapunk munkatársa. A jövő számban az egészséges humoru cikkekkel mutatványt fogunk közölni.

— **Borzasztó szerencsétlenség.** Ősödön Jordán Jánosné, Rónai Julis, ki évek óta foglalkozott a pálinkafőzéssel, f. hó 13-án hajnalban a tiszta miut egy 20 liternyi pálinka megtintése végett kezében gyertyával oly közel hajolt a szesz fölé, hogy az lángot kapott és őt egészen elborította. Ruhája egészen leégett róla s teste is borzasztó égési sebekkel lett boritva minek következtében 14-én reggel borzasztó kínok közt mult ki.

— **Üjület.** Ifj. Sinkovics István a „Bárány” vendéglővel szemben díszes üzletet nyitott, melyet a t. közönség figyelmébe melegen ajánlunk.

— **A helybeli polgári leány iskolai** társulat elnöksége részéről az érdeklött szülőknek értesül adatik, hogy az aláírási iv nálam van letéve. Kik tehát leány gyermekeiket a következő tanévben nevezett társulat iskolájában ohajlják oktatatni, legyenek szivesek alólirott nál jelentkezni. Szarvason, aug. 15. 1884. Mihálfi József.

— **A Budapesti fenálló Békésmegyei kör,** pénztára javára B.-Csabán a Széchenyi ligetben tegnap városunk szülöttje Szendy Árpád (Liszt tanítványa) zongora művész és több műkedvelő szives közreműködésével jótékony célú hangversenyt tartott következő műsorral: 1. Simphonia d-dur (A'ard) két hegedűn előadják: Szendy György és Dancs Ferencz, zongorán kíséri Szendy Árpád. 2. Szaval Kulpán Fáni k. a. 3. Magyar cigány módok (Tausig) zongorán előadja: Szendy Árpád. 4. Szaval Zsilinszky Lajos. 5. Ábránd, Erkel Ferencz „Báthory Mária” dalművének motívumai

Falusi alevvel, egy poeta levelet intéz Dóczi Lajoshoz, válaszul ennek husvéti episztolájára. Falusi szatirja találó vonásokkal és élesen festi mai irodalmi viszonyainkat, a félszégeket és kinövéseket. A többi közt az akadémiái klikkről így zeng:

Kézművesek, kik czéhbe álltak össze,
S egymásnak osztják a mester nevet,
Irgy, sivár nép. jólétben fűrésztve,
Csak hasznót ismer, s böles mérsékletet,
A szenvedély, a szárnyalás, az eszme
Fölösleges lom mindenek felett
Józan középszerűségére büszke:
Vize kevés de mégis sok a lisztje.

S e czéh fenn kiáltja: nyílt a verseny!
S tolong a sikra poeta nép.
A verseny nyílt; — de hát, — kimondva nyerseny,
A jutalom családi osztalék!
S a megcsalódott, sirjon vagy nevensen?
Midőn a bíró, a híres, derék,
Az igazságot így odalba rugva,
Lehet-e szó, ezt jellemezve, durva?

Ki nagyra tör, kit ihlet szomja éget,
Gagyják elveszni forró Zaharant;
És aztán hirdetik: lám, semmivé lett,
Nem volt tehetség, csak szjaas titán!
Ha elbukott, e mondják rossz gebének,
És ünneplve dőzsölnek torán;
De hogyha győz, tömjénezői lesznek,
S hogy felfödötték, azzal dicsekesznek.

Vajda Janostól, legnagyobb élő lírikusunktól egy mély, eszmével és hangulatával frappáló dal van e füzetben: Koroda Pál pedig Vajda egyéniségét s költészetét méltatja szép cikkben. Reviczky Gyula századunk pesszimizmusáról ír nagyon érdekesen, sok szellemmel és zsenialitással,

Jókúthy János pedig nemzeti színhatáskunknak ad praktikus és figyelemre méltó tanácsokat a dramairodalmunk jövője érdekében. Jókay és Borostyáni regényeiket folytatják. Hevesi szép rajzzal, Szabó Endre költeménnyel, Gabányi humoros apróságokkal van a füzetben képviselve. Irtak bele továbbá: Kenedi Géza, Tabori Róbert, Hentaller Elma, Dr. Weisz I, Körösi Sándor, Hidassy Pál, stb. stb. S ha még hozzá teszem, hogy eredeti képeket és illusztrációkat Jankó János, Paczka Ferencz, Gregus Imre, Aggházy Gyula, Pataky László, Mednyánszky László báró, Margittay Tihamér, Szemlér Mihály, Mesterházy Kálmán, Jókai Róza, Dórré Tivadár, Stetka Gyula, Kimmach László, Széchy Gyula, Balló Endre, Mirkovszky, — stb. tehát csaknem az összes kiválóbb magyar festők rajzoltak a „Magyar Salón” számára: nyiltan kijelenthetem, hogy ily derék folyóirat még nem jelent meg magyar nyelven. A „Magyar Salón” hivatva van a hasonló irányú külföldi folyóiratokat hazánkból teljesen kiszorítani; hivatva van szépirodalmunknak új lendületet adni s e tekintetben igen nagy szolgálatot tehet a magyar irodalomnak.

Akit költészetünk, elbeszélő szépprózánk, esztetikai, kritikai, tudományos irodalmunk és képzőművészetünk élete érdekel: leghivebben találhatja azt visszatükröztetve a „Magyar Salón”-ban, melyemmellett divatcikkeivel, humoros apróságaival, szellemes talányaival, fejtörő rejtvényeivel a könnyedebb szórakozást kívánók igényeit is kielégíti s egyaránt díszere szolgálhat a leggazdagabb könyvtárnak es a legelőkelőbb szalon asztalának.

Hollósmátyás.

felett. (Huber K tól) Hegedűn előadja: Szendy György, zongorán kíséri Szendy Árpád. 6. Rákóczi Marsche (F. Liszt.) zongorán előadja Szendy Árpád. 7. Magyar népdalok. Hegedűn előadja: Dancs Ferencz, zongorán kíséri Szendy Árpád. Ugyanekkor a b. csabai fiatalok a hangverseny után táncvizsgát rendezett. Szendy Árpád művészeti játékában már nekünk is volt alkalmunk gyönyörködni. Reméljük hogy e napokban nálunk is ismét befogja mutatni mesteri játékát.

— K ö z g a z d a s á g i rovatunkban kezdett érdekes cikkeknek, a morvaországi gazdasági viszonyok ismertetésének folytatása a térszűke miatt a jövőszámra maradt.

Irodalom és művészet.

Beküldetett. K. B. „Nádasdi, Zrinyi és Frangepán a vérpadon” — írta Lieszkovszky József. A 139 oldalra terjedő munka — a nemzet tudta nélkül, hirtelen megkötött vasvári béke s más körülmények által provokált Vesselyényi-féle

összeesküvést tárgyalja, midőn az elégtelenség oly fokot ért, hogy egyesek az agitáció terére léptek s a lázadás zászlaját bontották ki. A műben a „martirok” kivégeztetésére vonatkozó itéletek, kegyelmi kérvények, a három főur utolsó levelei is közölve vannak, mik az író előadásának minden szárazsága ellenére is igen érdekes olvasmányul szolgálnak. A kegyelmi kérvények ugyan mind a három vezetőt meglehetősen gyáva színben tüntetik föl, kik a haláltól rettegnek, s a császárnak egy más után kegyelmi kérvényeket írkálnak, de az író ezekről azt állítja, hogy a levelek „császári rab-szolgák”-tól fogalmaztattak s azt velük csak alá íraták. Azonban e felvételt nagyon gyengén indokolja, mint egyébb állítását is úgy, hogy mi a munka elolvasakor is Horváth Mihálynak hiszünk, ki azt mondja, hogy ez időben a közügy nyomoru magán-érdekké törpült Zrinyi Magyarország, veje Rákóczy Erdély fejedelme akart lenni, Nádasdi pedig a nádorságot kereste.

A Képes Családi Lapok 44. számának tartalma: Ki volt hát? elbeszélés írta V. Gaál Karolin (f. k.) — Jenő: költői elbeszélés írta Szomory Károly (f. k.) — Egy jó könyvről, írta Virágh Elek — Elvira, beszély írta ifj. Vánca Mihály (f. k.) — A renegát, írta Wirtzfeld Béla (f. k.) — Heti tárcza. A zöldbe, írta Kükemezey Árpád. — A zongora sorsa, Berlioz „Les Loirées de l'Orchestre” gyűjteményéből. — Krim felsziget körül, közli Vácz J. (f. k.) — Képmagyarázat, — Mindentele. — Képei: Zsákmányra leső krokodilok. — Jó éjt. — Gyermekek kiállítás New. Waraban. — Melléklet: A „San Sebastian” című regény 49—64 oldala.

A boritékon: Heti naptár. — Sakk-talány. — Szótag rejtvény. — Vers-talány — Talányok megfejtése. — megfejtők névsora. — Kérdések. — Feleletek. — A kislutri huzásai. — Hirdetések. — Előfizethetni: Málnér Vilmosnál, Budapest IV. ker. papnövelde utca 8. sz. Egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: Mihálfi József.

H I R D E T É S E K.

ÜZLET MEGNYITÁS.

Van szerencsém a t. cz. közönség tudomására hozni, miszerint a „Bárány” vendéglő átellenében levő — saját házukban, f. hó 12-én

fűszer, festék, norinbergi, csemege, bor, ásványvíz-üzletet nyitottam.

Hogy a t. cz. közönség igényeinek eleget tegyek, a legjobb minőségű áru cikkekkel igyekeztem beszerezni, s főczélom a lehető legolcsóbb árak mellett a t. cz. közönség igényeinek megfelelni.

A t. cz. közönség kegyes pártfogását kéri

mély alázattal

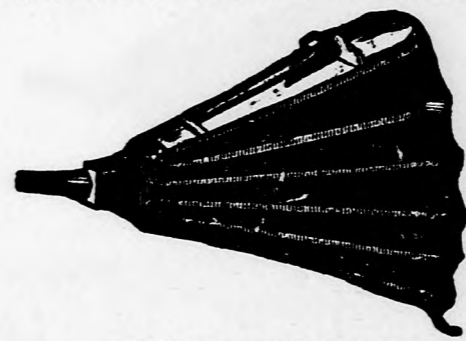
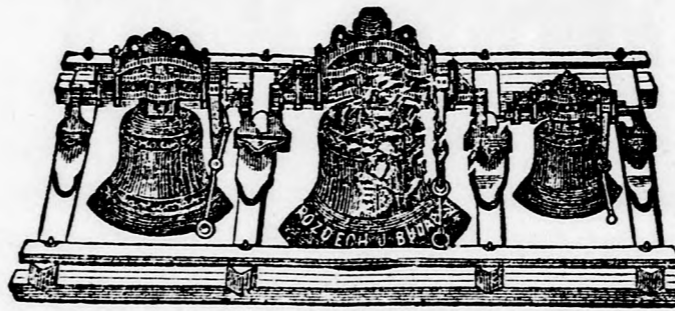
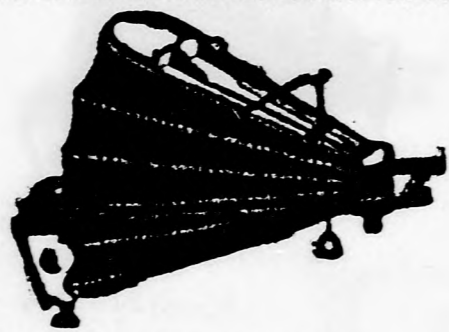
Ifj. Sinkovics István.

3-1

FÜSZER-ÉS VEGYES-ÜZLET,
igen jó helyen, biztos forgalommal
kedvező feltételek mellett

szabad kézből eladó, és azonnal át is vehető.

Bővebb felvilágosítást ad e lapok kiadóhivatala.

KITÜNTETÉSEK:
BUDAPEST 1847.
BUDAPEST 1857.
LONDON 1862.
GYŐR 1865.
BUDAPEST 1865.
BÉCS 1866.
PÁRIS 1867.
ARANY KERESZT 1866.

POZDECH JÓZSEF UTÓDAI
(THURY JÁNOS ÉS FIA)

Első magyar fuvógyár, harang- és érezőntöde, szabad harangfelszerelés
ÉS NAGYSZERKOVÁCSÁG
BUDAPEST KÜLSŐ VÁCZI UT 44. SZ.
AZ OSZTRÁK MAGYAR ÁLLAM VASUT INDÓHÁZA KÖZELÉBEN.

KITÜNTETÉSEK:
KECSKEMÉT 1872.
MOZSKVA 1872.
BÉCS 1873.
BÉKÉSCSABA 1875.
SZEGED 1876.
PÁRIS 1878.
SZ. FEHÉRVÁR 1879.
KORON. AR. KERESZT 1883.

Van szerencsénk tudatni, hogy az eddigi Gyárutca 20. szám alatti gyárunkkal **külső vaczi ut 44-ik szám alá helyezkedtünk által.**

Elvátalunk minden nagyságu **harangok öntését**, azok szabadalmazott rendszerünk szerinti felszerelését, **régi modorra szerelt harangok átszerelését**, s minden e szakmabavágó munkát a legutányosabb áron. Ajánljuk a legjobb és legszolidabban készült **fuvó és tábortüzhelyeinket üllők, satuk, fúrógépek**, úgy minden kovács, lakatos és rézműves szerszámaiukat, és különösen solid gyártmányu emelő hévèreinket.

Költségvetések, képes árjegyzékek bérmentve és ingyen.

Harang felszerelési rendszerünkre 1884 april havában kizárólagos szabadalmat nyertünk.